

Koronawirus a prowadzenie działalności gospodarczej – uwaga na zakazy [część 3]

Czasowe ograniczenia zakazu prowadzenia określonej działalności gospodarczej – co na to prawo karne?

W związku z zaistniałą sytuacją wynikającą z wybuchu pandemii koronawirusa FOR przedstawia opisy czynów zabronionych, za popełnienie których sankcje grożą również przedsiębiorcom, jeżeli złamią wprowadzone przez rząd zakazy lub środki ostrożności. Mamy nadzieję, że nasze omówienia przepisów i podane przykłady pomogą zrozumieć niektóre zdarzenia, których możemy być świadkami, jak również reakcje organów ścigania i przyjmowane kwalifikacje prawne.

Ponieważ już sama sytuacja pandemiczna, w jakiej wszyscy się znaleźliśmy, generuje ogromne koszty po stronie przedsiębiorców, warto wiedzieć, co może grozić dodatkowo w razie nieprzestrzegania przepisów. To nie tylko ryzyko bezpośrednich kar finansowych. Za niektóre czyny grozi też kara pozbawienia wolności.

Zobacz też część pierwszą i drugą.

Kodeks wykroczeń

***Przykład nr 3:** Przedsiębiorczyni prowadzi salon urody znajdujący się w jej mieszkaniu. Obecnie pozostaje w mieszkaniu ze względu na obowiązującą ją kwarantannę po kontakcie z osobą chorą na COVID-19. Nie opuszcza mieszkania, przyjmuje jednak klientki pojedynczo, na określone godziny.*

- **Art. 116 Kodeksu wykroczeń**

*§ 1. Kto, **wiedząc o tym**, że:*

*1) jest chory na gruźlicę, chorobę weneryczną lub inną chorobę zakaźną albo **[jest] podejrzany o tę chorobę**,*

*2) **styka się z chorym na chorobę określoną w punkcie 1** lub z podejrzany o to, że jest chory na gruźlicę lub inną chorobę zakaźną,*

*3) jest nosicielem zarazków choroby określonej w punkcie 1 lub **podejrzany o nosicielstwo**,*

***nie przestrzega nakazów lub zakazów** zawartych w przepisach o zapobieganiu tym chorobom lub o ich zwalczaniu albo **nie przestrzega wskazań lub zarządzeń leczniczych** wydanych na podstawie tych przepisów **przez organy służby zdrowia**, podlega karze grzywny lub karze nagany.*

Art. 116 Kodeksu wykroczeń reguluje kwestie m.in. związane z łamaniem tzw. **kwarantanny**, czyli zgodnie z ustawą o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi **stanu**

odosobnienia osoby zdrowej, która była narażona na zakażenie, w celu zapobieżenia szerzeniu się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych.

Zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, osoby zdrowe, które pozostawały w styczności z chorymi na choroby zakaźne, podlegają, jeżeli tak postanowią organy inspekcji sanitarnej, obowiązkowej kwarantannie lub nadzorowi epidemiologicznemu przez okres nie dłuższy niż 21 dni, licząc od ostatniego dnia styczności. Choroba powodowana przez zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2, a więc COVID-19, została objęta przepisami ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2020 r.¹. Co więcej, zgodnie z art. 1 §1 ust. 1 pkt. 4 rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie wykazu chorób powodujących powstanie obowiązku kwarantanny lub nadzoru epidemiologicznego oraz okresu obowiązkowej kwarantanny lub nadzoru epidemiologicznego z dnia 7 marca 2020 r., COVID-19 jest jedną z chorób powodujących powstanie obowiązku kwarantanny lub nadzoru epidemiologicznego². Zgodnie z art. 2 pkt. 4 ww. rozporządzenia okres kwarantanny ustalono na 14 dni.

Przedmiotem ochrony przepisu jest **zdrowie publiczne**. Jest to dosyć abstrakcyjnie ujęte dobro chronione i wystarczy sam fakt jego **zagrożenia**, aby odpowiadać z art. 116 Kodeksu wykroczeń. Jednakże, przyjmując klientki, nawet pojedynczo, przedsiębiorczynie łamie istotę kwarantanny, a więc zasadę odosobnienia samej siebie od innych osób. Naraża je również na zarażenie wirusem SARS-CoV-2, a siebie samą na odpowiedzialność z art. 161 §2 Kodeksu karnego, jeżeli którakolwiek z klientek zdecydowałaby się złożyć odpowiedni wniosek w ramach postępowania karnego w razie zarażenia (więcej na ten temat w cz. IV cyklu Uwaga na zakazy).

Poruszając się w rzeczywistości wyznaczonej przez kasus w przykładzie, warto w pierwszej kolejności przypomnieć prawną **definicję choroby zakaźnej**. Zgodnie z art. 2 pkt 3 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi jest to choroba, którą wywołuje biologiczny czynnik chorobotwórczy (w naszym przypadku będzie to tzw. koronawirus).

Warto pamiętać, że ustawa wspomina również o pojęciu **choroby szczególnie niebezpiecznej i wysoce zakaźnej** – a więc takiej, która łatwo rozprzestrzenia się, charakteryzuje się wysoką śmiertelnością, powoduje szczególne zagrożenie dla zdrowia publicznego i wymaga specjalnych metod zwalczania. Jako przykład podaje się tu cholera, dżumę czy też wirusowe gorączki. Odpowiedź na pytanie, czy COVID-19 również będzie za taką chorobę uznany, zapewne zależy od rozwoju sytuacji.

Kluczowym elementem, który musi zostać spełniony, aby przypisać danej osobie czyn z art. 116 Kodeksu wykroczeń, jest **wiedza** tej osoby na temat jej stanu zdrowia lub podejrzenia np. o zakażenie daną chorobą. Według ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych **chorym na chorobę zakaźną jest osoba, u której rozpoznano w sposób niebudzący wątpliwości chorobę zakaźną**.

---

¹ Pełny tekst rozporządzenia:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200000325/O/D20200325.pdf>

² Pełny tekst rozporządzenia:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200000376/O/D20200376.pdf>

Z kolei **podejrzany o chorobę zakaźną** to osoba, u której występują objawy kliniczne lub odchylenia od stanu prawidłowego w badaniach dodatkowych.

Wydaje się, że określenie „**podejrzany o nosicielstwo**” należy rozumieć jako tożsame z określeniem „**podejrzany o zakażenie**”, które występuje w ustawie o zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi. Oznacza ono **osobę, u której nie występują objawy zakażenia ani choroby zakaźnej i która miała styczność ze źródłem zakażenia, a charakter czynnika zakaźnego i okoliczności styczności uzasadniają podejrzenie zakażenia.**

Kara grzywny lub nagany czy areszt? Zbieg przepisów

Według niektórych autorów w przypadku art. 116 Kodeksu wykroczeń dochodzi do zbiegu przepisów.

Zgodnie z art. 38 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej kto utrudnia lub udaremnia działalność organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, podlega **karze aresztu do 30 dni, karze ograniczenia wolności albo karze grzywny**. Orzekanie w takich przypadkach przebiega na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Wydaje się, iż łamanie zasad kwarantanny, wprowadzonej w celu zapobieżenia rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych, stanowi utrudnienie lub wręcz udaremnienie działalności organów PIS³.

Jednakże słusznym postulatem wydaje się traktowanie art. 116 Kodeksu wykroczeń jako *lex specialis* wobec normy wynikającej z art. 38 ustawy o PIS. Oznacza to, że karą adekwatną do złamania zasad kwarantanny pozostaje **kara nagany lub grzywny**, wymierzanej na zasadach określonych w Kodeksie wykroczeń.

Zgodnie natomiast z art. 38 Kodeksu wykroczeń ukaranemu co najmniej dwukrotnie za podobne wykroczenia umyślne, który w ciągu dwóch lat od ostatniego ukarania popełnia ponownie podobne wykroczenie umyślne, można wymierzyć karę aresztu, choćby wykroczenie było zagrożone karą łagodniejszą. Oznacza to, że przedsiębiorczyni, jeżeli ponownie złamie zakaz wynikający z art. 116 Kodeksu wykroczeń, naraża się nie tylko na karę o charakterze finansowym do 5000 zł, lecz także na *de facto* czasowe pozbawienie wolności (od 5 do 30 dni).

Opracowała Eliza Rutynowska, prawniczka FOR

---

³ zob. Art. 116 [w:] P. Daniluk (red.), Kodeks wykroczeń. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2019